

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Георги Калагларски за дисертацията за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по 3.5.Обществени комуникации и информационни науки /Журналистика – Връзки с обществеността/ на Стефан Кирилов Марков

Предложената дисертация на Стефан Марков впечатлява със своята комплексност, задълбоченост и многоаспектност на избраната тема – Теоретични модели и парадигми на съвременния ПР. Тема, която малцина съвременни изследователи анализират системно, задълбочено, с различни интерпретации, чиято цел е да разкрият и анализират многообразните теоретични модели на пбблик рилейшънс. Теоретични, но намиращи реално прилагане в публичната комуникация. Тяхното представяне също е обект на критично отношение на Стефан Марков. Той последователно сменя поне две основни роли – на анализатор на съвременни теории и анализатор на съвременни ПР практики. Така повествованието на дисертационния труд съвместява критичния подход към теоретични модели със съпоставяне на тяхното реализиране в конкретни ситуации.

Стефан Марков е приел по-нетрадиционна, но динамична и логично издържана структура на дисертационния труд. Разработен е в шест глави, увод, заключение и библиография. В края на всяка глава се поднася обобщение, в което дисертантът изразява свои възгледи, аназира и съпоставя, извежда тенденции, компресира съдържанието до няколко основни тези. Така той защитава основната **изследователска цел** – “да представи критично и аналитично най-важните теоретични модели и парадигми в полето на теоретичния ПР, да потърси взаимодействие между тях и да разработи авторска таксономия, която да подслони в определени дискурси основните концепции” /стр. 3, автореферат/.

Ясно и точно са дефинирани **задачите на изследването**. Те впечатляват с многообразието, но свързани в строга логична последователност, която преследва изследователската цел. Правилно е определена **методологията** на проучването – “подбор и критичен анализ на централните научни текстове на теоретичния ПР”. Точно са определени обектът и предметът на изследването – книги и публикации в специализирани и научни издания, както и доклади от международни конференции през последния четвърт век.

Наред с представянето на основни теоретични модели и парадигми дисертантът анализира техни основни тези и особености, проявява

критично отношение към развитието и присъствието им в съвременния свят на модерния ПР. За това допринася прецизният подход на Стефан Марков – не всички американски и европейски концепции за ПР, които се появяват през последните две-три десетилетия, а само тези, които според него са “най-ясно очертани и влиятелни”. Така закономерно се развива вътрешната логика на дисертационния труд. Най-напред се поднасят характеристики за парадигми и аргументи при избора на научен инструментариум, след това таксономията на теориите, защитават се и авторски тези за състоянието на ПР теорията – такава, каквато я познава дисертантът.

Логичен акцент е поставен върху симетричния модел на Джеймс Груниг – представя се неговата същност, поднася се и критичен анализ. Този модел е и своеобразна отправна точка в развитието на изследователската теза. В страниците, посветени на реторичния ПР, е потърсена и успешно се представя възможната симбиоза и нейното съвременно прилагане в социалната технология. Пространствен и аргументирано е защитен авторският анализ посветен на критичния и постмодерен ПР. Изясняват се основни понятия, не са спестени критични оценки. Предизвикателни, но защитени са критичните възгледи на автора за някои емблематични създатели на възгледите за постмодернизма. Разделът за т.н. “феминистки ПР” е своеобразно развитие на конструкцията на дисертацията - - изясняват се основни понятия, проследява се една ярко открояваща се тенденция в професията – все по-активното навлизане на жените, което и като перспектива е безспорно и може да доведе до тотална изолация на мъжете или поне до свиване в критични стойности на тяхното присъствие. Точно тук дисертантът **можеше да потърси възможните**, по-близки и далечни, **последствия** в развитието на професията.

Умениято да анализира, съпоставя и откроява тенденциите, както и да има критично отношение към анализиранияте проблеми Стефан Марков изяснява убедително в пета и шеста глава на дисертацията. Той откроява дефиционните различия между европейски /предимно немски/ и американски автори, изследва модели и акцентира върху конкретни представители на интегративния подход.

Сред най-ярко откритите приноси моменти в дисертацията ще посоча нейната последна глава, в която е потърсена връзката между теорията и практиката на ПР. Внимание е отделено на нейното проявление в българската практика чрез мнението на определена група професионално ангажирани специалисти. Категорично, но **недоказано** е мнението на автора при реторичния въпрос: “Ползва ли българската ПР практика теоретични концепции? Отговорът е твърдо не”/ стр.194/.

Научният принос на дисертацията може да се потърси в няколко тематични направления. **Първо** - направен е богат тематичен и критичен анализ на основни теоретични постановки за появата и развитието на ПР науката и практиката. Този анализ е придружен от авторски интерпретации на основни теоретични понятия и е направен опит да се въведе “витална таксономична концепция”. **Второ** – систематизирана и квалифицирана е основна част от англоезичната литература за ПР, която може да се използва от българските изследователи и специалисти от практиката. **Трето** – европейската теория по ПР е показана чрез задълбочено и комплексно представяне на немската теоретична школа. Налице са съпоставки и специфични характеристики. **Четвърто** – представят се възгледи за “релацията между различните съвременни ПР парадигми.

Научният инструментариум е богат и прецизно подбран. Акуратно се цитират автори, извеждат се и се съпоставят теоретични тези, впечатлява и използваната литература, която също е умело селектирана. **Стилът** на дисертанта се откроява с умелото използване на научната терминология, с поредица от стилистични ефекти, с използването на тези и антитези, както и със словесно разнообразие.

Предложен е **завършен академичен продукт**, който отговаря на изискванията за дисертационен труд. Поради своята значимост той ще привлича изследователи и практики, които ще се възползват от предложените характеристики, изводи, препоръки, прогнози и модели за действие.

Категорично препоръчвам на научното жури да присъди на Стефан Марков научната и образователна степен „доктор” Пожелавам на дисертанта успешна защита и все така задълбочен изследователски интерес и новаторски подход.

Позволявам си да поздравя научния ръководител доц. д-р Чавдар Христов както и всички колеги от катедрата за добрия избор на докторант.

Доц. д-р Георги Калагларски